

У 31 Удосконалення професійної підготовки педагогічних кадрів у контексті модернізації вищої школи : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. аспірантів та молодих учених (Хмельницький, 20 жовт. 2011 р.) / Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – 157 с.

Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції аспірантів та молодих учених включають статті аспірантів, здобувачів, молодих вчених, викладачів вищих педагогічних навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, в яких розкриваються актуальні питання професійної підготовки педагогічних кадрів в умовах інноваційної перебудови національної системи освіти.

Даний матеріал адресований науковцям, аспірантам, студентам, педагогам-практикам.

Друкується за рішенням вченої ради
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол №11 від 26 грудня 2011 року)

Редакційна колегія: **Шоробура Інна Михайлівна**, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор (голова); **Галує Олександр Мар'янович**, проректор з наукової роботи ХГПА, доктор педагогічних наук, професор (співголова); **Телячий Юрій Васильович**, проректор з науково-педагогічної роботи, кандидат історичних наук, доцент; **Слюзко Валентина Іванівна**, проректор з гуманітарної освіти та виховання ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Біницька Олена Петрівна**, проректор з економічних питань ХГПА, кандидат економічних наук, доцент; **Машкіна Людмила Андріївна**, проректор з педагогічної практики ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Ящук Інна Петрівна**, декан факультету початкової освіти та іноземної філології ХГПА, доктор педагогічних наук, доцент; **Пісоцька Леоніда Станіславівна**, декан факультету дошкільної освіти ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Кришук Богдан Степанович**, завідувачий науковим відділом ХГПА.

Рецензенти:

Берека В.С. – професор кафедри фізико-математичних дисциплін ХГПА, доктор педагогічних наук, доцент;

Шквир О.Л. – завідувач аспірантури ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент.

© Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2011

© Юрчук В.В., художнє оформлення, 2011

ЗМІСТ

<i>Білик В.В.</i> Характеристика складових педагогічної системи в контексті модернізації вищої освіти в Україні.....	5
<i>Дудчак Г.І.</i> Сучасний стан педагогічного керівництва самостійною роботою майбутніх учителів початкової школи у вищих навчальних закладах України.....	17
<i>Кришталь Т.В.</i> Особливості підготовки педагогів до інноваційної діяльності в контексті модернізації вищої школи.....	30
<i>Куць І.О.</i> Фізична підготовленість студентів першого курсу педагогічної академії.....	38
<i>Мерзуг О.О.</i> Народне мистецтво як потужна рушійна сила розвитку творчості майбутніх дизайнерів.....	42
<i>Мисик О.С.</i> Модель формування професійної компетентності у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.....	51
<i>Мишко Т.Г.</i> Вивчення педагогічних дисциплін як умова ефективної підготовки вчителів історії в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст... ..	59
<i>Міненко Н.М.</i> Підготовка вчителя до розвитку інтелектуальних умінь учнів початкової школи засобами предметів гуманітарного циклу: історичні витoki.....	65
<i>Онищенко О.І.</i> Самоосвітня діяльність як складова професійного зростання вчителя.....	72
<i>Онофрійчук Л.О.</i> Впровадження елементів моделі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.....	80
<i>Орлова О.А.</i> Загальні підходи щодо розробки технології підготовки вчителів до особистісного самовдосконалення учнів у закладах післядипломної освіти.....	86
<i>Палійчук В.С.</i> Вдосконалення практичної підготовки фахівців дошкільної освіти через використання літературно-педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського.....	92
<i>Рибак С.М.</i> Використання технічних засобів навчання в початковій школі.....	98
<i>Сеvast'янова О.М.</i> Підготовка педагогічних кадрів в умовах сьогодення.....	105
<i>Сорочинська О.А.</i> Підготовка майбутнього вчителя біології до позакласної еколого-натуралістичної роботи у школі (з досвіду роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка).....	110
<i>Токар В.М.</i> Напрями формування художньо-творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	116

<i>Толстова О.В. До проблеми класифікації технології гуманітаризації змісту навчально-виховної діяльності.....</i>	125
<i>Фроленкова Н.О. Концептуальні засади проблеми науково-методичного супроводу змісту дошкільної освіти в професійній підготовці.....</i>	132
<i>Цимбалюк О.М. Статеве виховання у контексті нормативно-правових документів.....</i>	143
<i>Чорненька С.І. Сучасні підходи до питання професійної компетентності вчителя музики.....</i>	148

УДК 378

Білик В.В.,
аспірантка
(*м.Хмельницький*)

Характеристика складових педагогічної системи в контексті модернізації вищої освіти в Україні

У ракурсі модернізації вищої освіти України, в умовах Болонського процесу, подано характеристику компонентів педагогічних систем, що є найбільш популярними в педагогічній літературі.

Ключові слова: педагогічна система, компоненти педагогічної системи, зміст навчання, цілі навчання, результат навчання, суб'єкти навчання, способи навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У педагогічній науковій літературі виділяють такі компоненти професійної освіти – її цілі, зміст, методи і засоби навчання, форми організації навчального процесу, суб'єктів освітнього процесу, результати навчання тощо. У сучасних наукових працях, явища педагогічної дійсності часто розглядають через призму системного підходу. І, не випадково, компоненти професійної освіти розглядаються як складові педагогічної системи, тому доцільним є розглянути сутність терміну „педагогічна система” та її складові компоненти.

Аналіз досліджень і публікацій... Дослідженням структури і функціонування педагогічної системи займаються такі науковці як Васильєв І.Б., Беспалько В.П., Гуревич Р.С., Кузьміна Н.В., Підласий І.П., Вікторова Л.Г., Каньковський І.Є. і інші провідні науковці, що запропонували освітянській спільноті власні авторські педагогічні системи.

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлити сутність поняття „педагогічна система” та подати характеристику найбільш популярних складових компонентів авторських педагогічних систем.

Виклад основного матеріалу дослідження... Педагогічна система – це сукупність взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, взаємодія яких підпорядковується досягненню єдиної для всіх них меті – меті навчання і виховання підростаючого покоління та дорослих людей [1, с.25].

Основними факторами успішності функціонування сучасної педагогічної системи є: відповідність поставленої мети віковим та іншим особливостям студентів; зміст, кількість і якість навчального матеріалу, спосіб, структура, доступність його викладання тощо; методи й прийоми викладання і учіння, ТЗН тощо; рівень загальної підготовки, загальні здібності до навчально-пізнавальної діяльності, загальні характеристики мислення, уміння і навички навчальної праці, працездатність тощо; фактори, що стосуються педагогів та студентів (рівень педагогічної підготовки викладача, рівень його знань, працездатність, особистісні характеристики

тощо; фактори, що забезпечують ефективність зворотного зв'язку у педагогічному процесі) [2, с.650].

Науковці по різному представляють склад компонентів педагогічної системи, і, на сьогоднішній день, ще немає єдиного уніфікованого переліку її компонентів. Взявши за основу аналіз компонентів авторських педагогічних систем виконаний Васильєвим І.Б. [3], розглянемо структуру педагогічних систем, що запропоновані різними авторами (таблиця 1) [1, с.26; 3, с.7; 4; 5; 6, с.24].

Таблиця 1.

Структури авторських педагогічних систем

№ п/п	Компоненти педагогічної системи	Автори											Частота повторення компонента				
		Васильєв І.Б.	Бєсєдалько В.П.	Гершунський І.С.	Гуревич Р.С.	Кузьміна Н.В.	Пєддєласий І.П.	Сємонов В.П.	Бєслєп Є.Л.	Скєвирський В.Я.	Чернилєвський Д.В.	Вєкторова Л.Г.		Новиков О.М.	Нагаєв В.М.	Духанєєва А.В.	
1	Ціль навчання і виховання (ціль процесу – у Скєвирського В.Я.)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	14
2	Результат навчання і виховання	+			+		+	+		+		+		+			7
3	Студент (учень) (об'єкт – у Сємонова В.П.)	+	+			+	+	+	+		+	+	+	+			10
4	Педагог (суб'єкт – у Сємонова В.П.)	+	+			+	+	+	+		+	+	+	+			10
5	Зміст навчання і виховання (навчальна інформація – у Кузьміної Н.В., Вєкторової Л.Г., зміст діяльності – у Сємонова В.П.)	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	13
6	Засоби навчання і виховання (прийоми і засоби – у Гурєвича Р.С.)			+	+		+				+		+	+	+		7
7	Форми навчання і виховання (організаційні)		+	+	+		+			+		+	+	+	+		9

	форми – у Бєлкина Є.Л., Гурєвича Р.С., Новикова О.М.)																		
8	Методи навчання і виховання			+	+			+						+		+	+	+	7
9	Дидактичні процеси			+												+			2
10	Управління												+						1
11	Способи навчання і виховання (засоби, форми і методи впливу – у Васильєва І.Б.)		+											+					2
12	Технологія навчання і виховання (методи, прийоми, форми)															+			1
13	Засоби педагогічної комунікації												+				+		2
14	Дидактичне завдання																+		1
15	Мультимедіа																+		1
16	Навчальні приміщення і природні об'єкти																+		1
17	Діяльність викладача																+		2
18	Діяльність учня																	+	2
19	Інтелектуальна взаємодія																+		1
20	Емоційна взаємодія																+		1
21	Соціальне середовище																	+	1
22	Принципи навчання																	+	1

Як видно із таблиці 1 компонентами педагогічної системи, що найбільш часто зустрічаються в авторських педагогічних системах є: 1 – ціль навчання і виховання, 2 – результат навчання і виховання, 3 – студент (учень), 4 – педагог, 5 – зміст навчання і виховання, 6 – засоби навчання і виховання, 7 – форми навчання і виховання, 8 – методи навчання і виховання.

Отже, на сьогоднішній день в педагогічній науці не існує єдиного загальноприйнятого погляду на склад компонентів в структурі педагогічної системи, що свідчить про прояв різних ступенів пізнання її сутності і суб'єктивізм авторів. Однак із аналізу видно, що є низка компонентів, які повторюються досить часто в авторських педагогічних системах. Тому, нижче наведемо їх розгорнуту характеристику.

Цілі освіти – це кінцевий стан або результат, що її прагнуть досягти органи освіти, розробляючи і реалізуючи державну освітню політику. На

інституціональному, центральному рівні управління освітні цілі абстрагуються місією, характерними ознаками опису якої є причини існування системи; на регіональному – ідеалом (загальне уявлення щодо очікуваного результату); на макрорівні – загальною або конкретною операціоналізованою метою [2, с.989].

Цілі сучасної освіти відображають сукупність соціальних вимог до основних тенденцій суспільного розвитку. Освітнє середовище, а разом з ним і педагог, отримує цільові орієнтири (соціальне замовлення) у вигляді узагальнених абстрактних формулювань [8, с.19]. Встановлення тенденцій розвитку людського суспільства, як усвідомлених напрямів прогресу людства, дозволяє сформулювати певний соціально-професійний прогноз, що являє собою науково обґрунтовану перспективу потреби в людях з певним рівнем професійної освіти, що конкретизована в цілях їх навчання і виховання. Логічний ланцюг формулювання цілей професійної освіти, що відображає тенденції науково-технічного і соціального прогресу, представлений на рис.1 [3, с.39-40].

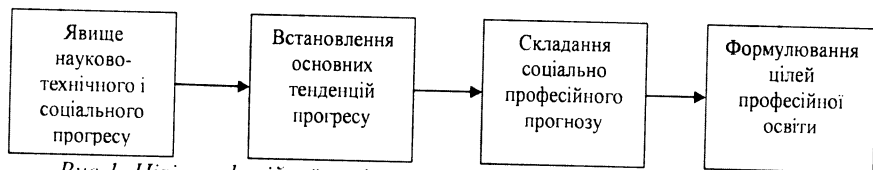

Рис.1. Цілі професійної освіти згідно прогнозу, що відображає тенденції науково-технічного та соціального прогресу

В процесі навчання цілі конкретизуються, уточнюються та вибудовується своєрідна логіка уточнення цілей (рис.2), де кожен елемент системи навчання, виконуючи відносно часткову ціль, діє заради загальної цілі [8, с.19].

В умовах традиційної системи цільова орієнтація на зміст навчання призводить до того, що цілі і зміст співпадають: ціль – засвоєння основ наук, зміст – самі ці основи, що представлені в знаннях і уміннях. В сучасних вимогах до системи навчання, ціллю є розвиток особистісного потенціалу людини, розвиток здатностей до адекватної (компетентної) поведінки в раніше невідомих предметних і соціальних обставинах, а змістом – все те, що забезпечує досягнення цієї цілі [8, с.19].

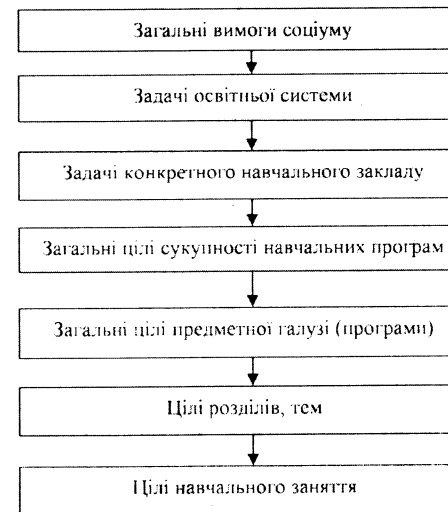

Рис.2. Логічний ланцюг уточнення навчальних цілей

При порівнянні такого компонента як ціль з точки зору зміни парадигми навчання, то при індустріальному суспільстві ціль виражалась, як направленість учіння на здобуття наукових знань, а в постіндустріальному – як направленість учіння на оволодіння основами людської культури і компетенціями [9, с.29]. У зв'язку з цим визначення цілей освіти необхідно переосмислити з позиції її нової особистісної орієнтації. Одночасно необхідно усунути головні недоліки постановки цілей освіти, що існували в умовах старої парадигми: занадто загальне визначення цілей, коли неможливе їх порівняння з реальними результатами; заміна цілей змістом, темами, елементами навчального процесу; заміна дидактичних цілей запланованою діяльністю викладача [8, с.20].

Формулювання цілей освіти у вигляді компетенцій не відмінняє вимог до цілей, але разом з ними: робить цілі освіти значимими не тільки в системі освіти, але і для роботодавців; покращує умови пошуку місця роботи і працевлаштування молодих фахівців, так як результати освіти, що виражені в компетентнісному форматі, більш широко і узагальнено, чим при традиційному підході, пропонують їх можливості; посилюють увагу науково-педагогічного колективу навчального закладу до виховної діяльності, розвитку особистісних якостей студентів, що є основою соціально-професійної компетентності випускника; сприяють входженню вітчизняної системи освіти в європейське освітнє співтовариство, підвищують міжнародну мобільність студентів, оскільки роблять достатньо прозорими кінцеві результати [10, с.163].

Результати навчання – це те, що студент повинен знати, розуміти і уміти продемонструвати після завершення навчання [11, с.6]. Результати навчання – твердження, які можна перевірити, про те, що студент, який отримав певну кваліфікацію або завершив певну програму чи її окремий компонент, як очікується, має знати, розуміти та бути здатним виконувати. Як такі, вони підкреслюють зв'язок між викладанням, навчанням і оцінюванням. Використання результатів навчання робить цілі навчальних програм чіткішими, зрозумілими для студентів, роботодавців та інших зацікавлених сторін [12, с.13].

Сьогодні результати навчання розглядаються на трьох рівнях:

- локальний – курсова одиниця, модуль, програма навчання;
- державний – структури кваліфікацій і забезпечення якості;
- міжнародний – прозорість, визнання.

Результати навчання локального рівня є мовою для опису освітніх можливостей викладачів, витіснив триаду „знання-уміння-навики” з позиції найважливішого структурного елемента, базової функції побудови освітнього процесу. Знання, уміння, навички – це мова викладача, мова змісту навчальних дисциплін; результати навчання – мова споживача, замовника освітніх послуг [13, с.14].

Результати навчання повинні супроводжуватися відповідними критеріями оцінювання, які використовуються для прийняття рішення про те, що очікувані результати навчання досягнуто. Результати навчання разом із критеріями оцінювання визначають вимоги для присвоєння кредиту, тоді як оцінки виставляють на основі досягнення вимог для присвоєння кредиту. Наявність чітко сформульованих результатів навчання полегшує накопичення та перезарахування кредитів. Як правило, результати навчання формулюються у вигляді компетенцій – знань та умінь, що характеризують здатність студента виконувати, розуміти, відображати та пізнавати те, що вимагається освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця після закінчення навчання [11, с.6-7].

При формулюванні результатів навчання керуються такими принципами:

- результати навчання повинні бути виражені в термінах компетенцій, що здобуваються усіма випускниками програми;
- кожен результат навчання формулюється таким чином, щоб студент чи випускник зміг продемонструвати його досягнення в процесі засвоєння чи після завершення програми;
- результати навчання являють собою компетенції, що відповідають як мінімум одній меті програми;
- складові результатів навчання по окремим модулям (дисциплінам) програми в сукупності призводять до досягнення результатів навчання за програмою в цілому [15, с.74-75].

Твердження про результати навчання, як правило, характеризуються використанням дієслів активного стану, що позначають знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання тощо [12, с.13]. Результати навчання студентів у межах навчальної програми курсу або дисципліни виражаються в конкретних дидактичних результуючих одиницях. Результати навчання студентів з будь-якої дисципліни будуть описуватись через дієслова: орієнтуватимуться, розумітимуть, знатимуть, умітимуть, володітимуть, будуть здатні, набудуть практичного досвіду [16, с.85].

В Європі використовується низка термінів для позначення „результатів навчання” і „компетенцій”. Однак у будь-якому випадку вони відносяться до того, що той, хто навчається, буде знати, розуміти та вміти виконувати наприкінці процесу навчання. Їхнє широке використання є частиною зміни парадигми, відповідно до якої особа, що навчається, поміщена у центрі навчального процесу у вищій освіті. Ця зміна є основою для Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), Болонського процесу і ЄКТС. У рамці кваліфікацій ЄПВО (Болонська рамка) результати навчання трактуються як загальні результати навчання. Рамка ґрунтується на „Дублінських дескрипторах”. Ці дескриптори містять загальні твердження про типові очікування або рівні компетенцій щодо навчальних досягнень та умінь, пов'язаних з Болонськими циклами. Дублінські дескриптори надають загальні ствердження про типові очікування щодо досягнень та умінь, пов'язаних з кваліфікаціями, які представляють закінчення кожного з Болонських циклів [12, с.14-15].

Отже, переваги використання результатів навчання проявляються у таких випадках: при проектуванні навчальних дисциплін (модулів); для оцінювання якості та розроблення стандартів навчальних програм; для підвищення зрозумілості цілей навчання для студентів; для підвищення прозорості програм, як на національному, так і на міжнародному рівнях [11, с.7].

Студент і педагог (суб'єкти навчання). Рушійними силами навчання, поведінки і духовного розвитку студентів є: змістовна мотивація – значущість професії, її творчий характер, відповідність здібностям, зв'язок із новітніми технологіями; утилітарна мотивація – мотиви кар'єрного просування, досягнення певного становища в суспільстві; мотиви соціальної значущості майбутньої професії [2, с.879-880].

В рамках реалізації проектів Болонського процесу є необхідність зміни орієнтації освітнього процесу з викладача на студента [13, с.14]. Тому формування професійної компетентності майбутніх фахівців вимагає максимального підвищення суб'єктності студентів.

Порівняльний аналіз позицій учасників навчального процесу при традиційному та інноваційному навчанні наведено в таблиці 2 [9, с.29; 14, с.10-12].

Таблиця 2

Порівняльний аналіз позицій учасників навчального процесу при традиційному та інноваційному навчанні

Параметри, що порівнюються	Традиційне навчання	Інноваційне навчання
Позиції учасників навчального процесу	Педагог передає знання, переважає педагог над студентами	Педагог створює умови для самостійного навчання. взаємне партнерство педагога і студентів
Рольові позиції педагога і стиль керівництва	Предметно-орієнтована позиція, переважає функція інформаційно-контролююча, стиль авторитарно-директивний, репресивний, ініціатива студентів пригнічується	Особистісно-орієнтована позиція, переважає організаційна і стимулююча функція, стиль демократичний, заохочуючий, ініціатива студентів підтримується
Мотиваційно-сміслові установки педагога	Анонімність, закритість особистості педагога, індивідуальна підзвітність, високі та незмінні вимоги, ігнорування власного досвіду студентів	Відкритість особистості педагога, установка на солідарність, спільну діяльність, індивідуальну допомогу, участь кожного студента у формулюванні мети, задач, прийнятті рішень
Мотиваційно-сміслові позиції студентів	Відчуження від навчальних цінностей і задач, відраза до навчання, звуження спектру пізнавальних мотивів, відділення життєво важливих цінностей від навчальних. Внутрішнє психологічне відсторонення від навчальної діяльності	Посилення сенсу навчання шляхом співтворчості і співпраці. Збагачення мотивів навчання і пізнання, розширення мотиваційної сфери особистості, прояв мотивів творчої діяльності, самоактуалізація, утвердження гідності особистості

При реалізації інноваційного навчально-виховного процесу структура інноваційної діяльності викладача вміщує такі компоненти:

- мотиваційно-цільовий, який розглядають в двох напрямках: з точки зору місця професійної мотивації в загальній структурі мотивів і оцінки ставлення педагога до змін, а саме оцінки потреби в педагогічних нововведеннях;
- креативний (орієнтаційний), що містить знання і уявлення про особливості і умови виконання цієї діяльності, про її вимоги до особистості;
- технологічний (операційний), що можна представити як: особистісно-мотивовану переробку існуючих освітніх проєктів;
- рефлексивний (контрольно-оцінювальний), що передбачає проведення аналізу змін умов діяльності [14, с.15-18].

Отже, інноваційне навчання змінює особистісну позицію педагога, стиль управління і суть організації навчально-виховного процесу; потребує аналітичного та проєктно-конструкторського мислення педагога, передбачає діалогічний стиль комунікативної і інтелектуальної діяльності, нових способів соціальних і міжособистісних взаємодій, що направлені на спільну продуктивну і творчу діяльність.

Зміст освіти. Зміст вищої освіти – педагогічна сформована система знань, умінь і навичок, досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу, засвоєння якої забезпечує якості особи, її професійний, інтелектуальний, етичний, естетичний, емоційний і фізичний розвиток [2, с.321].

Зміст професійної діяльності фахівця і його професійно важливі якості особистості піддаються ретельному аналізу перед тим, як будуть вміщені у зміст освіти. Аналіз з позицій наукових принципів відбору змісту освіти графічно зображено у вигляді логічного ланцюга (рис.3) [3, с.41].

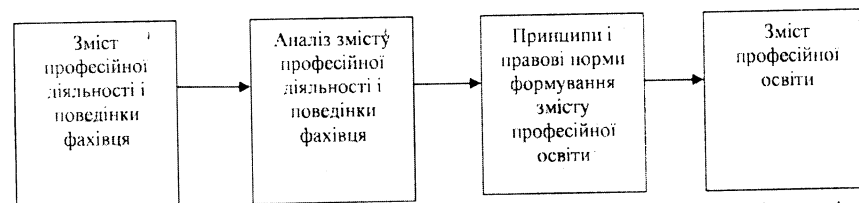

Рис. 3. Зміст професійної освіти як відображення результатів аналізу змісту професійної діяльності і поведінки фахівця з позицій наукових принципів

Розглянемо характеристику змісту освіти з точки зору різних підходів:

- знанієвий, когнітивно-орієнтований підхід. Зміст освіти розглядається, як педагогічно адаптовані основи наук, і характеризується такими принципами як науковість, систематичність, послідовність. У відповідності з цими принципами зміст освіти повинен бути суворо науковим і об'єктивно

відображати сучасний стан відповідної галузі наукового знання, враховуючи тенденції і перспективи його розвитку. Знання, уміння і навички повинні формуватися в певному порядку [7, с.90; 8, с.20];

– системний підхід. Зміст освіти, як система, характеризується цілісністю, взаємопов'язаністю і взаємодією елементів, а також наявністю системоутворюючих основ [7, с.91];

– діяльнісний підхід. Зміст освіти складається з таких структурних елементів як: досвід пізнавальної діяльності, що зафіксований у формі її результатів; досвід здійснення відомих способів діяльності – у формі умінь діяти за зразком; досвід творчої діяльності – у формі умінь приймати нестандартні рішення у проблемних ситуаціях; досвід здійснення емоційних стосунків – у формі особистісних орієнтацій [7, с.90; 8, с.20];

– компетентнісний підхід. При компетентнісному навчанні результати освіти визначають структуру і зміст освітніх модулів. Реалізація компетентнісного підходу направлена на виділення із надлишкового змісту освіти того освітнього ефекту, який виражається компетенціями. Це призводить до необхідності створення над надлишковим змістом освіти надбудови, що дозволить, по-перше, оперативню відбирати зміст освіти для розробки різноманітних очікуваних результатів освіти і, по-друге, створювати мову спілкування, що буде зрозуміла і прозора для усього професійного суспільства [13, с.17].

На сьогоднішній день необхідно здійснити раціоналізацію змісту освіти, що передбачає усунення нерациональних затрат часу в процесі навчання, при цьому студент, витрачаючи інтелектуальні зусилля, здобуває максимально можливий обсяг якісних знань і умінь на яких формуються необхідні компетенції.

Засоби, форми та методи навчання. Провідний педагог Васильєв І.Б. сукупність засобів, форм і методів діяльності, необхідних для запланованої зміни початкового стану об'єкта діяльності називає способом діяльності. Стосовно навчання (виховання) спосіб діяльності, а саме, спосіб навчання (виховання), конкретизує таким чином (рис.4).

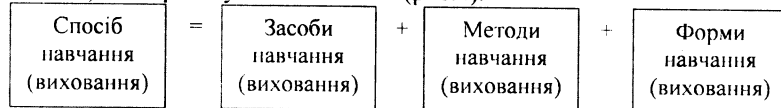

Рис.4. Складові способу навчання (виховання)

Способи навчання і виховання, як відображення прогресивних ідей психолого-педагогічної науки і культури, що канонізовані у вигляді принципів і правових норм, представлено на рис.5.

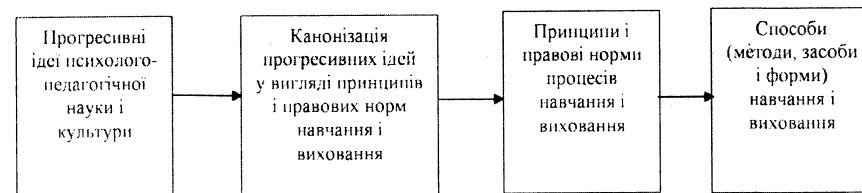

Рис.5. Способи навчання і виховання, як відображення прогресивних ідей психолого-педагогічної науки і культури, що канонізовані у вигляді принципів і правових норм

Сукупність методів і адекватних їм засобів а також форм певної діяльності, або – сукупність способів певної діяльності є методикою діяльності. Із цього слідує, що засоби і форми діяльності завжди нерозривно пов'язані з методами діяльності і повинні бути адекватні їм [3, с.42-47].

Висновки і перспективи подальших розвідок... В умовах модернізації вищої освіти України, з урахуванням вимог Болонського процесу, система вищої освіти України потребує швидкого удосконалення, що стосується і усіх компонентів педагогічної системи. Змінюються формулювання цілей і результатів навчання – у вигляді компетенцій, провідна роль викладача замінюється спільною творчою діяльністю разом зі студентом, потребує оновлення зміст освіти та необхідне удосконалення способів навчання. Найважливішим компонентом, на нашу думку, є зміст освіти, що в тій чи іншій мірі торкається усіх компонентів педагогічної системи. Тому в подальшому будуть розглянуті перспективи оновлення змісту освіти на основі стандартів нового покоління.

Список використаних джерел та літератури:

1. Васильєв І.Б. Профессиональная педагогика: конспект лекций для студентов инженерно-педагогических специальностей. / Васильєв І.Б. 2-е изд., перераб. – Харьков, 2001. – 151с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; відповід. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040с.
3. Васильєв І.Б. Методологические основы системно-компетентного подхода в профобразовании / Васильєв Иван Борисович. Алматы: АГТУ, 2008. – 76с.
4. Викторова Л.Г. О педагогических системах / Л.Г. Викторова . – Красноярск: Изд-во КГУ, 1989. – 86с.
5. Новиков А.М. Проектирование педагогических систем / Новиков А.М. // Специалист. – 1998. - №5. – С.23-29.
6. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
7. Тестов В. Качество и фундаментальность высшего образования / В. Тестов // Высшее образование в России. – 2008. - №10 – С.80 – 92.

8. Бутакова О.А. Структура инновационного образовательного процесса / О.А. Бутакова // Высшее образование сегодня. – 2009. - №4. – С.18-21.

9. Новиков А.М. Методология учебной деятельности / Александр Михайлович Новиков. – М.: Издательство „Эгвес”, 2005. – 176 с.

10. Богословский В.А. Проектирование основных образовательных программ вуза при реализации уровневой подготовки кадров на основе федеральных государственных образовательных стандартов / под ред. С.В. Коршунова. – М.: МИПК МГТУ им Н.Э. Баумана, 2010. – 212с.

11. Впровадження ECTS в українських університетах: Методичні матеріали / [Шинкарук В.Д., Бабин І.І., Рашкевич Ю.М. і ін.]. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2006. – 56с.

12. Довідник користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) / За ред. І.І. Бабина. – Львів: Видавництва Національного університету „Львівська політехніка”, 2009. – 128с.

13. Лисицына Л.С. Теория и практика компетентностного обучения и аттестаций на основе сетевых информационных систем / Любовь Сергеевна Лисицына. – СПб: СПбГУ ИТМО, 2006. – 147 с.

14. Психолого-педагогическое сопровождение реализации инновационных образовательных программ / под ред. Ю.П. Зинченко, И.А. Володарской. – М.: Изд-во МГУ, 2007. – 120с.

15. Чучалин А. Проектирование образовательных программ на основе кредитной оценки компетенций выпускников / А. Чучалин // Высшее образование в России. – 2008. - №10 – С.72 – 82.

16. Тархан Л. Компетентнісний підхід як інновація в навчанні майбутніх інженерів –педагогів / Ленуза Тархан // Вища школа. – 2010. - №3-4. – С.82-88.

Аннотация

Характеристика составляющих педагогической системы в контексте модернизации высшего образования в Украине

В ракурсе модернизации высшего образования Украины, в условиях Болонского процесса, подана характеристика компонентов педагогических систем, которые являются наиболее популярными в педагогической литературе.

Ключевые слова: педагогическая система, компоненты педагогической системы, содержание образования, цели образования, результат образования, субъекты образования, способы обучения.

Summary

Description of constituents of the pedagogical system is in the context of modernization of higher education in Ukraine

In foreshortening of modernization of higher education of Ukraine, description of components of the pedagogical systems which are most popular in pedagogical literature is given.

Key words: pedagogical system, components of the pedagogical system, maintenance of studies, whole studies, result of studies, subjects of studies, methods of studies.